

Fráňa Šrámek:

MODRÝ A RUDÝ

Píšou mi psaní
vojanští páni,
a tam stojí psáno,
dvanáctého ráno,
že já musím rukovat,
oh, rukovat....

Voják je voják,
musí bojovat —
vloží k líci pušku
vezme si na mušku
třeba vlastní srdce své,
oh, srdce své....

Zdrávi vzkázali,
v zdraví napsali,
já jsem rezervista,
básník, anarchista,
zpívám si a proklínám,
oh, proklínám.

Pomašíruju,
zpívat si budu:
modrý rezervista,
rudý anarchista,
v modré dálce rudý květ,
oh, rudý květ...!

Poslušně prosím, šavličko,
neztrácej klid.
Napsal jsem galantní psaníčko.
A budu bit.

V psaníčku lecos výskne si:
slib mi, hochu, slib!
Sokol vzlétl nad lesy:
sokolíku slib!

V závratných výškách jeden sen,
křídla rozbolí,
rozbolí touhou pro ten sen
křídla sobolí.

Třese se dole bledý třpyt
v smutku kaluží:
chtěl bych tě světe položit
do růží...

Tohleto v psaní nebylo.
A možná, že přec.
Snad že jen chuti nebylo
na tanec.

Kvapík jsem věru protančil
divý přemnohý,
však vám, vy nejkrásnější z vil,
bych šlapal na nohy.

To holka musí býti volný pták

mít sukni jedinou,
sukýnku rudou jako mák
a duši nevinnou.

Však vy jste těžká prsteny
a v každém z nich je jed,
náramek něčím zbrocený,
stěží bych vás zved.

A vy jste lehká svědomím
a kluzce přilne hrud',
já s vámi tančit neumím —
k čertu jdi, zdráva bud'!

Já vím to; hanbou vašich vnad
kdo roste ku slávě,
proč s námi chcete tancovat
a třeštit bezhlavé.

Já vím to, kolik mladých let
vám svadlo pod nohou,
by s pány mohla jste se vyválet,
když už nemohou...

Pokoří, bodne pyšný smích.
Snad se i zasměju.
Do pekel s tebou horoucích.
Zatančím. Prokleju.

Vím, zítra ráno raničko
budu za to bit.

Poslušně prosím, šavličko
neztrácej jen klid.

Máme to teď v regimentech
divnou naci:
tuhle zase jeden voják
ztratil supernaci.

Ke Klatovům mraky táhly
od Šumavy —
běda těm, kdož u vrbiček
nepozdraví.

Mraky si to povídaly,
mraky vždycky hrozí,
v osud náš se rádi vpletou
rozhněvaní bozi.

A to byly divné mraky,
černé jako hříchy,
jak by chtěly hromem bít
do té lidské pýchy.

Já jsem na ty mraky koukal,
v Klatovech jsem ležel,
po těch mracích vzkazoval jsem:
Nežel, holka, nežel...!

Když je člověk jednou voják,
lecos v prsou tlačí,
a když nechal holku doma,

vojna není sladší.

Když tam nechal zahrádečku,
kde to rudě kvete,
jak by vojna netlačila,
ty můj milý světe!

Zahrádečkou bloumá kdosi
v dálku přes plot zírá —
a já musím poslouchati
pana oficíra.

Mrakům jsem si požaloval,
nebylo mi milo.
Zlý mrak přilét, hejtman přišel:
uhodilo!

Tři vojáky, tři bodáky
dali na cestu,
abych věděl, kudy, kudy
cesta k arestu.

Já vím, páni: tudy, tudy,
kde moc kamení,
podél cesty stromy holé,
nebe v plameni.

Kdo se jednou okrvavil
na těch kamenech,
holých stromů píseň slyšel
a čet v plamenech,

ten se dívá potměšile
jaksi pod brvy,
a co dýchá, všechno voní
divně po krvi.

Stále mu to připomíná
jednu z oněch chvil,
kdy těm větvím holých stromů
cosi přislíbil...

Celičkový jsi hochu můj —
z příma stůj!
Dal jsi tělo, dej i duši,
hezky ti to hochu sluší,
můj jsi, můj!...

Na noc nech si pěkný sen —
prsa ven!
vyrvi srdce, dej tam kámen,
abys nebyl jinou zmámen,
když jsi můj.

Hochu můj, můj předrahej
přisahej!
že jen já jsem láskou tvou,
že rád pro mne umřeš v boji
přisahej...

Něčí srdce...? Zamiř naň...
K líci zbraň!

Ruka ta se nesmí chvítí,
když má srdce prostřeliti —
k líci zbraň!

Nesl jsem si kuffíček,
se mnou šla má máma,
nadrobila slziček
všema pěšinkama,
říkala mi, juchechej,
vojanské pány poslouchej;
juchechej, juchechej!

Budu, mámo, poslouchat,
a jed na to vemte,
více nežli boha snad,
hergott sakramente.
Neklej, synku, juchechej,
vojanské pány poslouchej,
juchechej, juchechej!

Tyhle ruce, mámo, víš,
a to tělo mladé;
což to mámo necítíš,
že ti někdo krade?
Nerouhej se, synku, hej,
vojanské pány poslouchej,
juchechej, juchechej!

Přišel mne pan lajtnant navštívit,
já ještě na pryčně ležím,
přišel se po ránu podívat,

jak asi ležím.

Ležel jsem, jak už se ležívá,
člověku špatně když stelou,
na levé straně, co srdce mám,
noc já jsem proležel celou.

Já mám s mým srdcem trápení,
já mu už tolikrát říkal,
že člověk je proto jen na světě,
aby si hloupostem zvykal.

Podívej hlupáčku — říkal jsem,
abych to znázornil zhruba —
věř mi to, na světě platí jen
veliká huba.

Jsou-li v té hubě tesáky,
tu huba na ceně stoupá —
nemáš-li na ni však licenci,
je to věc hloupá,

Na konec plivnou nám do tlamy,
řeknou, že bohu čas kradem —
pro jedny tesáky s licenci
ostatní leží ladem.

Sed jsem si na pryčně, potom vstal,
zvolna si zapínal bluzu.
Pan lajtnant váhal, jak oslovit
tak zvanou lůzu.

Pan lajtnant věděl, s kým má čest,
k lepšímu nepatřím světu,
tak zvané luzy jsem já květ,
jejími barvami kvetu.

Přece však náhle byl v rozpacích.
Šavlí břink a váhal zase.
Nemoh as vzpomenout, co vše je
Arschgesicht, Schweinehund, prase.

Nevěděl, kterou z těch distinkcí
dal by mi ke cti a chvále.
Často tak stávají tváří v tvář
poddaní jednoho krále.

Modrý a rudý, barvy dvě
helmic lesk — kokarda lůzy,
někdy též rudé se oblékne
do modré bluzu.

Modrý a rudý, barvy dvě,
tma jedna, druhá je plamen,
jedna je políček, druhá je
náručí rozpjatých ramen...

Modrý a rudý, modrý bdí;
dále jen od hradu, dále!
Často tak stávají tváří v tvář
Poddaní jednoho krále.

Pane můj, dole v tmách blýsklo cos.
Dále jen od hradu, dále!
Někdy si špatně rozumí
poddaní jednoho krále.

Stín rudý na srubech! Smolný vích!
Chachacha — Chachacha — dále!
Někdy si podivně zahrají
poddaní jednoho krále.

Na to as myslil jsem, zatím co
pan lajtnant váhal tu dále,
kterou z těch řečených distinkcí
dal by mi ke cti a chvále.

Náhle vzdych, hloupoučce usmál se,
čapkou trh a už byl v prachu.
Známo jest, co voják, to nemá
před ničím strachu...

Jedna matka zpívá.

Šest já synů porodila,
a co já se namodlila,
by mně panna Maria
— hajej synku, kaji-ja —
dala mléka dobrýho,
abych si tě, ty můj synku,
vychovala hodnýho.

Šest jich přišlo z nenadání,

a to bylo požehnání,
a my všichni plakali,
a když život nosit přestal,
ruce nosit počaly —
chraň vás pámbu, děti mí,
byste byli jednou zlí
byste jednou na svých rukách
moje těžké srdce v mukách
širým světem roznesli...

A z těch šesti mladých proutků
já tu ve svém smutném koutku
pletla košík zelený,
a jak jsem ho svazovala
srdce svého kořeny,
tolik jsem se těšívávala,
že když krev ho svazovala,
bude pořád zelený...

Ale... od krajského města
sem k nám vede bílá cesta —
Ježíš a Maria!
Chlapci moji, haji-ja, haji-ja...
Z ruky košík zelený
s mého srdce kořeny
potvora vyrvala
a... zpívávala!
Cesta bílá, nutno jít.
Táta práť, to že tak...
musí být.

A prál:

císař že musí
vojáky mít...

ach,
chraň vás pámbu děti mí,
byste byli jednou zlí,
byste jednou na svých rukách
moje těžké srdce v mukách
širým světem roznesli...

Sotva se drží na nohou,
kéž všichni svatí pomohou,
sotva se drží na nohou
můj olověný vojáček.

Nadávat mohu: čubky syn,
naplivat mohu, co mám slin
oddaně scípne, až řeknu: zhyň!
můj olověný vojáček.

Ocel lze pálit do běla,
s olovem se to nedělá.
Strachy se jenom podělá
můj olověný vojáček.

My to vždycky vyhrávali,
my to zase vyhrajem,
my jsme hoši od Vltavy,
císař pán nad Dunajem.

Říkává nám náš pan hejtman,
že jsme psi a prasata
a my o něm říkáváme,
že má srdce ze zlata.

Jen co trubač v útok houkne,
hola hola tydlita,
ať nás čerti, že my pušku
nehodíme do žita...

Přiletěli adjutanti
meldovat,
že už zase rebellanti
počínají drancovat.
Uhoď bubeníčku,
uhoď na buben,
že těch rebellantů
šetřit nebudem.

A to já jsem bubeníček,
tluču rád,
plamen skočil z pod mých víček,
budu bubnovat.
Uhoď bubeníčku,
uhoď na buben,
že těch rebellantů
šetřit nebudem.

Pane hejtman, já jen prosím,
kdyby snad

ten můj buben dnes se protrh,
co mám udělat?
Uhoď bubeníčku,
uhod' na buben,
že těch rebellantů
šetřit nebudem.

A když mezi rebellanty
bratry máte,
v sen jich věřím a touž bídu
jako oni proklínám?
Uhoď bubeníčku,
uhod' na buben,
že těch rebellantů
šetřit nebudem.

Paličky se roztančily,
začly hrát,
jdeme, jdeme, jdeme, jdeme
bratry objímat.
Tluče bubeníček,
tluče na buben,
nehrajem si na vojáky
střílet nebudem.

Bylo nás tam třicet šest:
desertěři, zloději,
malé myšky v malých dírách.
Bylo nám tam zima...

Třicet pět jich dralo peří,

jenom já jsem peří nedral,
já jsem dlouhou chvílí drobil
na stotísíc stesků.

Kazil jsem si oči čtením,
občas zamnul zimou ruce.
Venku bylo žluté září.
Bolívála hlava.

Auditor mne ujišťoval,
že je taky liberální.
Na dvoře už na kaštanech
krvácelo listí.

Pro dobrou řeč bojoval jsem.
Pod okno mi přicházeli
často zpívat „Rudý prapor“,
když šli v noci z hospody.

Podzim se tak rychle loučil,
žena má už odložila
klobouk slaměný a letní šaty.
Snad ji ani nepoznám.

Bylo nás tam třicet šest,
To lze lehko pamatovat.
Lehko: rok to byl, když císař
naposled byl v Čechách...